

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om statslån til haglskaderamte frugtavlere, gartnere og landmænd [af Holger Hansen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 102) findes i tillæg A. sp. 2343, fremsættelsen i tidenden sp. 1182).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Landbrugsministeren (*Peter Larsen*): De forhold, der omhandles i det foreliggende lovforslag, og som forslagsstillerne har redegjort for i bemærkningerne til lovforslaget, er ikke ukendte for regeringen. Problemerne omkring den aktuelle haglskade kan deles i to hovedspørgsmål, som blev rejst over for landbrugsministeriet straks efter, at katastrofen var indtrådt.

Det første angik vanskelighederne for de lokale gensidige forsikringsselskaber ved at gennemføre en rimelig dækning selv af de forsikrede haglskader. Landbrugsministeriet har siden nøje fulgt det samarbejde, der, bl. a. formidlet af de landsomfattende forsikringsselskaber, er søgt gennemført med henblik på dels at sikre en rimelig dækning for det forsikrede tab, dels at foretage en reorganisering af denne forsikringsform.

Det andet spørgsmål angår de ikke-forsikrede haglskader, som omhandles i det her foreliggende lovforslag. Regeringen er enig i, at en skade af det anførte omfang inden for et forholdsvis begrænset område med de i bemærkningerne anførte driftstab for de enkelte ejendomme må efterlade et indtryk af katastrofe. Regeringen er ligeledes enig i, at der ikke kan være grundlag for, at statskassen gennem tilskud erstatter de pågældende tab, da der har været mulighed for gennem en forsikring at dække sig ind mod denne risiko.

Når regeringen heller ikke har ment at kunne foreslå, at de ikke-forsikrede skadelidte hjælpes mod følgerne af det pludselige indtægtstab enten ved statslån eller ved statsgaranti for lån i private pengeinstitutter, således som det er foreslået for stormskaderne i skovene, beror det på en principiel betænkelighed og hensyn til konsekvenserne. Der kan herved særlig henvises til, at der tidligere, i 1948, blev gennemført en lignende låneordning for haglskaderamte,

hvor finansudvalget ved sin tiltrædelse af ordningen gjorde opmærksom på, at det ikke for fremtiden kunne påregnes, at lignende skader ville blive dækket, hvorfor man opfordrede de skadelidte til at tegne en forsikring. Ministeriet har i overensstemmelse hermed senere afslået lignende henvendelser om støtte.

Vi er i regeringen klar over de vanskeligheder, der er opstået for de pågældende, men det væsentlige må være, at man kunne have forsikret, og derfor kan denne situation ikke sammenlignes med andre situationer, hvor der har været naturkatastrofer på ting, hvor forsikring ikke er mulig. Men når sagen nu rejses igen på denne måde, vil regeringen være villig til at drøfte den i det udvalg, som jeg forventer vil blive nedsat til lovforslagets behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Holger Hansen*): Jeg vil gerne indlede med at sige tak for den, jeg må måske have lov til uden malice at sige forbeholdne velvilje til at drøfte denne sag i et udvalg; det er da altid noget.

Jeg vil godt til ministerens bemærkninger om, at man tidligere gennem finansudvalget har truffet ordninger på linje med den, der her er foreslået, sige, at det er forslagsstillerne vel klar over, men det forekommer mig, at vi også kan drage sammenligninger med andre hjælpeordninger, som Danmark gennem finansudvalgets bevillinger har ydet også i katastrofesituationer udenlands. Jeg vil godt gøre ministeren opmærksom på ét specielt tilfælde, hvor finansudvalget har givet tilslutning til inden for et beløb af 20 mill. kr. at garantere kreditter for danske eksportører af kapitalgoder, særlig maskiner og redskaber, ved salg til Chile. Det var en foranstaltning, der kom til veje efter jordskælvskatastrofen i 1960. Her var der altså tale også om en rent forretningsmæssig hjælp, der ikke havde noget humanitært formål. Vi har jo så ofte spørgsmål fremme om humanitær hjælp til udlandet, som naturligvis må falde uden for betragtninger i denne retning, og hvor det er andre kriterier, der gælder. Men man, lovgivningsmagten og finansudvalget, har altså hjulpet i tidligere situationer, hvor det gjaldt udenlandske formål, og derfor må jeg finde, at

[Holger Hansen.]

vi også har en forpligtelse, når det drejer sig om grupper inden for landets grænser, der rammes af den slags naturkatastrofer.

Jeg kan endvidere pege på, at der over for mig er oplyst et andet eksempel — det var i 1959 — hvor finansudvalget tiltrådte en indstilling fra den daværende udenrigsminister om, at der som en sympatitilkendegivelse over for Frankrig blev stillet 50.000 kr. til rådighed i anledning af naturkatastrofen i Fréjus. Det er altså ikke noget enestående tilfælde, vi her lægger frem, og hvor vi fra forslagsstillernes side naturligvis håber på en velvillig behandling i det høje ting.

Vi har ikke ønsket at stille forslag om nogen direkte støtte til de skaderamte, men om en hjælp til at udstrække de økonomiske virkninger for den enkelte og for egnen over en periode af 10 år. Det er da givet, at også de principielle betænkeligheder, som ministeren gav udtryk for var rådende i regeringen i denne sag, har været inde i vore overvejelser. Jeg finder naturligvis, at når der på dette område findes forsikringsmuligheder, ja, så burde disse forsikringsmuligheder være udnyttet. Når jeg alligevel på trods heraf er med til at fremsætte dette forslag, skyldes det foruden de andre årsager, som jeg har nævnt i min fremsættelsestale, og som jeg ikke skal gentage her, at den haglskadekatastrofe, der er tale om, var af enestående art, i hvert fald af ganske enestående art i det område, der her er tale om. Vi har nok tidligere haft haglskader, men aldrig skader af tilnærmelsesvis det omfang, som vi her var vidne til. Jeg ved ikke, om der nogen sinde er sket noget lignende i dette område af landet, jeg tror det ikke. I hvert fald er det ikke sket i disse områder i generationer, for ikke at bruge udtrykket i mands minde. Haglskadeforsikringer har af den enkelte landmand været betragtet som noget, man kunne have, men som man også kunne undvære ved at være villig til at tage en lille selvrisiko. Man er blevet klogere, det er ganske givet.

Vi står altså her med en sag, der betyder overordentlig store vanskeligheder for et vældig begrænset antal mennesker, og hvor en velvilje fra lovgivningsmagtens side ikke bare kan vises gennem det forslag, der nu ligger på bordet til behandling i dag, men

også kunne manifesteres på anden vis, hvad forslagsstillerne klart har givet udtryk for. Vi er villige til at drøfte enhver mulig hjælp til de mennesker, der her er tale om. Det vil vi håbe kan ske i et udvalg, og jeg vil udtale ønsket om, at vi dels kan få en positiv udgang af denne sag, dels få den gjort færdig så hurtigt, det er gørligt.

Lysholt Hansen: Jeg kan godt forstå, at hr. Holger Hansen havde svært ved at finde ord for sin taknemlighed over for landbrugsministeren; det var jo ikke meget, der var at sige tak for.

Jeg vil gerne have lov at sige, at det undrer mig, at sagen kom frem. Jeg blev overrasket, da jeg så forslaget, for jeg troede faktisk, at denne sag var så langt fremme, at problemet var løst. Jeg har talt med den tidligere landbrugsminister om den for længe siden. Vi har jo alle dernede, der er valgt i området, fået henvendelser gang på gang om den alvorlige situation, disse mennesker står i, og vi, der har set det, har været chokeret over, hvor voldsomt det er, og jeg har selv været med til at rette henvendelse om det, og jeg troede, det var så langt fremme, at spørgsmålet var løst. Den tidligere landbrugsminister har over for mig oplyst, at man i den daværende regering havde bragt sagen så vidt, at man havde fået principiel tilslutning i økonomiudvalget til at hjælpe nøjagtigt på den her anførte måde; og jeg troede faktisk, at sagen var afklaret. Derfor blev jeg overrasket over at se forslaget.

Jeg blev måske endnu mere overrasket over at se, at det kun var venstre og konservative og radikale medlemmer i dette område, der fremsatte forslaget, uden overhovedet at have talt med os andre om det. Det virker noget underligt. Hvis disse medlemmer virkelig havde et ønske om at hjælpe de mennesker i det område, der var hårdt ramt, havde det vel været naturligt, om det havde været et fælles anliggende at rejse en sådan sag, men man har altså ikke følt trang til på nogen måde at henvende sig til f. eks. socialdemokratiske folketingsmedlemmer i amtet for at bede dem om at være med til at rejse sagen.

Nu må jeg da håbe for forslagsstillerne, at de vil være i stand til at samle megen, megen velvilje i deres egne grupper for denne sag,

[Lysholt Hansen.]

så forslaget virkelig kan komme igennem folketinget og give de mennesker, som er så hårdt trængt, en virkelig fornøden støtte. Det har ikke været muligt at hente støtte hos regeringen, kan jeg fortså, og jeg kan derfor glæde forslagsstillerne med, at de kan finde støtten i mit parti helt på linje med, hvad den foregående regering var nået frem til, nemlig den principielle tilslutning i økonomiudvalget til at hjælpe nøjagtigt som anført. Noget, vi som regeringsparti stiller i udsigt, er vi naturligvis også villige til som oppositionsparti at gå ind for, og så håber jeg, at de 6 ovre i den højre side af salen ikke rider alene, når vi engang skal til at stemme om forslaget her.

Regeringen siger jo, og det gentog landbrugsministeren nu her, at den af principielle grunde er imod dette lovforslag. Jeg vil gerne spørge landbrugsministeren: hvad er det for principielle grunde, det drejer sig om, for dem fik vi jo ikke redegjort for? Vi har jo før hjulpet fra statens side i katastrofesituationer, vi har hjulpet ved digegennembrud og overvømmelser, og hvis ikke jeg tager meget fejl, har vi et lovforslag liggende om at hjælpe skovejere, et lovforslag, som jeg synes der er megen sund sans og sund fornuft i, men også disse skovejere havde jo, så vidt jeg er orienteret, en mulighed for at forsikre sig. (*Afbrydelse!*) Jo, jeg tror, de har det; jeg tør selvfølgelig ikke påstå det. Men jeg synes, at når katastrofen var alvorlig for skovejerne, og det var den, så er situationen god nok for et lille antal mindre landbrugere og frugtavlere, om muligt endnu mere katastrofal. Den er simpelt hen sådan, at en lang række af dem efter alt at dømme må forlade deres gårde og deres ejendomme, hvis denne støtte ikke ydes. Og derfor spørger jeg: hvor går grænsen hos regeringen for, om et princip skal overholdes, eller det ikke skal overholdes?

Jeg vil gerne spørge landbrugsministeren: når regeringen ikke vil være med til at yde denne støtte, skyldes det så simpelt hen, at man har skåret så meget ned på lovreserven på finanslovsforslaget, at der kun er 20 mill. kr. tilbage, af hvilke man allerede har brugt de 13 mill. kr.? Skyldes det, at man simpelt hen ikke har pengene til det og heller ikke ønsker at søge dem ved en ekstrabevilling? I så fald synes jeg, man skal sige rent ud, at

det er årsagen til, at man ikke vil støtte denne gruppe.

Jeg skal altså sige, at mit parti er velvillig over for sagen, men jeg skal som sagt ikke nægte, at jeg følte mig underlig, da jeg så dette forslag ligge her på tingets bord uden at have hørt så meget som et ord fra mine kolleger i amtet, der jo ligesom jeg har haft denne sag nær inde på livet. Jeg synes, det ville have været meget naturligt, at en sådan sag ikke skulle bruges til nogen form for stemmefiskeri — og anderledes kan jeg ikke opfatte det, når forslagsstillerne overhovedet ikke har drøftet problemet med os andre. Men det skal da i hvert fald ikke komme landmændene og de andre skaderamte til skade, set fra socialdemokratiets synspunkt. Vi er klar til at støtte dette forslag, vi mener, det er rigtigt og fornuftigt, og vi har ingen ønsker om udvalgsbehandling.

Gerda Møller: Der er jo allerede i bemærkningerne til lovforslaget og i fremsættelsestalen givet god begrundelse for, at dette private lovforslag er fremsat, og derfor skal jeg nøjes med at tilføje, at mange af de skaderamte mener at have en begrundet opfattelse af, at de forhandlinger, der siden sommeren 1967 er ført med landbrugsministeriet, ville have været tilendebragt i løbet af januar måned i år og resulteret i en eller anden form for hjælp, hvis valget ikke var kommet i vejen. Og når der ligger en sådan forventning, mener jeg, det kan være naturligt at få sagen frem, således at vi kan få spørgsmålet behandlet og i et udvalg se på, om der alligevel ikke skulle være en vej trods regeringens principielle indstilling.

Her har da været tale om en katastrofe, som får virkninger helt ind i 1968, og som for manges vedkommende har betydet, at deres bruttoindtægt er blevet beskåret med fra 40 til 100 pct., og hvor i hvert fald visse gartnere og frugtavlere har været ude af stand til at forsikre fuldt ud, idet man for deres vedkommende, ligesom det er tilfældet med skovejerne, ikke kan forsikre selve busken, grenene, der er brækket af, eller træerne, men kun forsikre avlen.

For en ordens skyld må jeg slutte denne korte ordførertale med at sige, at der blandt medlemmerne i den konservative folketingsgruppe er en del betænkeligheder over for

[Gerda Møller.]

lovforslaget på grund af de konsekvenser, det kan medføre. Jeg forstår meget vel, at regeringen af principielle grunde må være skeptisk over for lovforslaget, men som forslagsstiller mener jeg alligevel, og de andre forslagsstillere med mig, at der er et specielt socialt motiv til det, og derfor finder vi det rigtigt at overlade til folkettinget at tage stilling til, om man vil fremme dette lovforslag.

Ib Thyregod: Jeg skal som ordfører for venstre fremlægge folketingsgruppens syn på det private lovforslag, som her foreligger for folkettinget.

Vi har for ganske kort tid siden her i folkettinget haft en drøftelse af problemerne omkring landbrugets fremtid; både hr. Anders Andersen og landbrugsministeren har redegjort for en række principielle synspunkter, særlig med henblik på den unge generation. Der er ingen tvivl om, at landbruget har stor samfundsmæssig betydning og har vanskelige kår i øjeblikket, og det er derfor, man overvejer en række forskellige foranstaltninger. Men herudover kan enkelte grupper inden for landbrugserhvervet, inden for frugtavlen, inden for gartneriet, rammes af en ganske særlig vanskelig situation, og det er det, som er baggrunden for det forslag, som foreligger her. Det er klart, at erhverv som landbrug, som frugtavl og som gartneri i særlig grad er påvirkelige af haglskader og andre naturkatastrofer, orkaner, storme og lignende.

Selv om vi fuldt ud forstår de principielle betænkeligheder, som landbrugsministeren gjorde rede for her, og som skyldes den vedtagelse, som foreligger fra finansudvalget i 1947, er vi derfor positivt indstillet over for at gennemføre en form for hjælp til den gruppe, der her er tale om, de haglskaderamte frugtavlere, gartnere og landmænd, særlig med henblik på haglskaden ved uvejret den 25.-26. juni 1967. Det principielle problem er jo dette, at en række af dem, som er ramt af haglskaden, har været

forsikret, men andre ikke har været forsikret. Og det er det, som er baggrunden for vedtagelsen i 1947, hvor det blev sagt fra finansudvalgets side, at man fremover måtte regne med selv at skulle forsikre og altså ikke kunne forvente hjælp fra statskassen i en lignende situation. Men dette principielle synspunkt kan jo i og for sig ikke føre videre end dertil, at man ikke fra statskassens side kan erstatte den skade, der her er tale om, at man med andre ord ikke kan dække det tab, som opstår gennem haglskade. Det, som forslaget går ud på, er jo et statslån til 8 pct. rente. Inden for venstres folketingsgruppe vil vi foretrække i stedet for dette forslag en form for statsgaranti og markedsrente, idet vi herved har taget hensyn til de principielle synspunkter, som landbrugsministeren også her var inde på, og alligevel kan yde en hjælp i den foreliggende situation, som vil have stor betydning for de landmænd og frugtavlere, der her er tale om. Det har allerede været nævnt, at vi har forslag liggende vedrørende stormskade på skovene. Der er her den forskel, at dér ikke kunne forsikres. Men uanset dette mener vi, at der også i den foreliggende situation vil være grundlag for at yde en eller anden form for hjælp. Forholdet er vel simpelt hen det, at det, at man giver en statsgaranti for et lån, ikke fremover vil motivere andre til at undlade at forsikre, og man må vel regne med, at den advarsel, som er kommet, vil virke i mange år fremover, således at en situation som den foreliggende ikke nemt igen vil komme til at foreligge.

Jeg må også rejse det spørgsmål: hvor længe kan en sådan afgørelse, som er truffet af folketingets finansudvalg i 1947, binde folketinget? Kan det være rimeligt, at denne afgørelse, som er truffet i 1947, også skal binde os i dag, 21 år efter, således at vi også i dag ud fra de synspunkter, man dengang havde, skulle være afskåret fra at yde en eller anden form for hjælp? En hjælp, der sker i form af statsgaranti og til markedsrente, vil formentlig være den støtte, som både giver hjælp til de hagl-

[Ib Thyragod.]

skaderamte frugtavlere og landmænd, og som samtidig ikke skaber præjudikat for fremtiden og navnlig ikke på nogen måde animerer andre til at undlade at forsikre i en lignende situation.

Vi hørte landbrugsministeren redegøre for de problemer, som har foreligget inden for området, både det problem, som skyldes de lokale selskabers særlige situation, og det andet, som skyldes, at der ikke har været tale om forsikring for en række af dem, som her er ramt af haglskaden. Disse problemer bør løses, og vi mener inden for venstres folketingsgruppe, at den bedste måde at løse dem på, specielt for den gruppe, som omfattes af lovforslaget, må være en form for statsgaranti for lån til markedsrente, og vi vil gerne i udvalget arbejde for at skabe enighed også med regeringen om gennemførelse af en sådan lovgivning.

Stinus: Der findes blandt medlemmer af det radikale venstres folketingsgruppe en vis principiel betænkelighed ved forslaget om statslån til haglskaderamte frugtavlere og gartnere og landmænd, som det her foreligger. Jeg finder det rigtigt at gøre opmærksom på denne betænkelighed, som først og fremmest skyldes de konsekvenser, en hjælp som den foreslåede kan få for eventuelle fremtidige skader af lignende karakter.

Betænkeligheden skyldes også afgørelser i negativ retning, som tidligere er truffet i lignende tilfælde. Der er bl. a. blevet nævnt et afslag på ønske om erstatning af statskassen for udbedring af skader efter en skypumpe over Holstebroegnen i 1962. Afslaget dengang blev bl. a. begrundet med, at en stor del af skaderne vedrørte forhold, der traditionelt forsikres, eller sagt på en anden måde: der kunne have været forsikret. Afslaget dengang blev også begrundet med hensynet til konsekvenserne.

De to tilfælde, skypumpeskaderne over Holstebroegnen i februar 1962 og haglskaderne over Møn, Bogø og Nordfalster i juni 1967, har det fælles, at der begge gange var tale om, hvad man reelt kan kalde naturkatastrofer, måske ikke naturkatastrofer af en rækkevidde som de udenlandske naturkatastrofer, vi har lært at kende gennem dagspressen og TV, natur-

katastrofer, som rammer i titusindvis af mennesker, men dog naturkatastrofer, der for den enkelte ramte mænbo eller falstring betyder akkurat det samme som for den katastroferamte i en hvilken som helst del af verden. Naturkatastrofer behøver jo ikke at være noget, som bare hører udlandet til.

Hjælp af statskassen i anledning af naturkatastrofen på Holstebroegnen i 1962 blev altså afslået. Man kan da spørge, om konsekvensen så ikke må være, at hjælp i anledning af naturkatastrofen over Møn og Bogø i juni 1967 også afslås. Svaret må formentlig blive jo, hvis man i alle henseender umiddelbart kunne sammenligne følgerne af de to katastrofer, men dette lader sig ikke gøre. Ved skypumpen i 1962 var der tale om, hvad vi kan kalde formueskader, bygningsskader, mens der i juni 1967 var tale om indkomstskader. For mange landmænd og gartnere var det simpelt hen hele årets indtægtsmulighed, der forsvandt, da roebladene knustes af hagl så store som dueæg, og frø og korn blev knækket.

De kunne have forsikret, siges der. Ja, det er rigtigt, og her kommer de principielle betæneligheder også ind. Nogle, ja, de fleste af de haglskadede landmænd havde jo forsikret, havde deres ting i orden, og nu kan man ikke, hævdes det, belønne de landmænd, som ikke havde forsikringen i orden, ved at give dem særlig gunstige lånemuligheder. Derigennem ville man ødelægge al fremtidig haglskadeforsikring. Hvorдан vil de gartnere og landmænd, der hvert år betaler deres præmie for haglskadeforsikring, se på en sådan lånemulighed, spørger man.

Der er ingen tvivl om, at der kan opregnes mange principielle betæneligheder, men man kan jo også stille det spørgsmål, om vi ikke har råd til, også når det gælder naturkatastrofer i vort eget land, at se lidt bort fra det principielle og måske hæfte os lidt mere ved, hvad man med et banalt udtryk kunne kalde de menneskelige aspekter i en ulykke som den her omtalte. Jeg tror, at vi har råd til at hjælpe, ikke på en sådan måde, at de mennesker, som vitterlig ikke havde deres forsikringer i orden, holdes hundrede procent skadesløse, men simpelt hen sådan, at de hårdst ramte får mulighed for at komme i gang igen. Naturligvis skal det koste noget, at man ikke har sin forsikring i orden, derfor går forslaget jo også

[Stinus.]

kun ud på, at der skal ydes lån, ikke tilskud, og kun indtil 75 pct. af den opgjorte skade på den enkelte ejendom, og den endelige procent skal måske være mindre endnu.

Det er heller ikke sikkert, at forslaget i sin nuværende form er det bedste og over for andre retfærdigste svar på anmodningen om hjælp fra de skadelidte. Det er muligt, at der kan findes andre løsninger, som tilgodeser alle rimelige krav på en måde, så ingen føler, at de ikke-forsikrede er blevet belønnet. De skal ikke belønnes, de skal vide, at forsikringen kunne og skulle have været i orden — det er de nu i øvrigt også nok blevet klar over — men på den anden side har jeg også svært ved at tro på, at de forsikrede skulle have ondt af det, fordi staten på den ene eller den anden måde yder en håndsrækning til de ubetænksomme — det skal indrømmes — medborgere i nød. Det kunne måske i det udvalg, som ønskes nedsat, være på sin plads også at drøfte det spørgsmål, om ikke haglskade-forsikring i fremtiden burde gøres lovpligtig for erhvervsgrupper som de i lovforslaget omtalte. Et og andet synes at pege på nødvendigheden heraf.

Jeg skal herefter anbefale, at man i et udvalg med udgangspunkt i det foreliggende forslag tager mulighederne for at yde hjælp op til hurtig og positiv behandling. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er der også af forslagsstillerne gjort opmærksom på, at der måske er andre veje end dette forslag til hjælp til de skaderamte. Jeg anbefaler, at man så hurtigt som muligt forsøger at finde farbar vej.

Kjær Rasmussen: Jeg skal undgå at være demagogisk, jeg forstår, broderstriden lurer lige omkring hjørnet mellem regeringen og visse af dens støttegrupper. Men jeg må da ærligt tilstå, at det for mig og for os er et bedårende skue at se 6 liberalister komme marcherende her og ville have statshjælp. Hvad mon man egentlig føler ved at bygge på en sådan ideologi? Fordelene, ja, dem vil man jo godt have, når de byder sig. Risikoen er man derimod ikke så glad for at tage. Det er jo ellers risikoen, der af og til bruges, når store fortjenester skal retfærdiggøres.

Det lader jo ikke til, at alle har haft råd

til at forsikre. Det kunne måske skyldes, at den private forsikring er for dyr, og jeg skal da ikke nægte, at vi kunne tænke os en statslig forsikring i stedet for låneordningen, der her tales om.

Landbrugsministeren (Peter Larsen): Jeg skal ikke gøre mange flere bemærkninger. Jeg har udtrykt mig på regeringens vegne, men vil gerne føje til over for de betragtninger, som forslagsstilleren gjorde gældende med henvisning til, at man i andre situationer har hjulpet i andre lande, at det er vi da i høj grad bekendt med, men må jeg her have lov at pege på, at det var jo jordskælvskatastrofer, der var tale om. Jeg skal ikke gå i enkeltheder, de synes forslagsstillerne velbekendt. Vi er da i høj grad i regeringen klar over det alvorlige problem, som er opstået, og at de indtægtsmæssige og driftsmæssige tab, haglskaderne har påført, kan give anledning til nøje overvejelse.

Det forbyr mig at høre hr. Lysholt Hansens bemærkninger, der fremstillede det på den måde, at han troede, sagen var løst med tilslutning fra den tidligere regerings side. Jeg troede, man var bedre orienteret, og kan oplyse, at denne regering arvede denne sag fra den tidligere regering, men må føje til, at hvis man havde været så positiv, som hr. Lysholt Hansen gav udtryk for, havde der jo været tid nok til at klare problemet, al den stund skaden jo skete mellem den 25. og 26. juni 1967. Der var altså hengået et halvt år, uden at man havde fået en afgørelse.

Dernæst rejser hr. Lysholt Hansen det spørgsmål, hvilke principielle grunde der ligger for, at regeringen ikke har kunnet acceptere den foreslåede låneordning. De principielle grunde ligger ganske enkelt deri, at man nøje skelner mellem, hvilke afgrøder eller hvilke kulturer, hvilke faciliteter, om man vil bruge det udtryk, man kan forsikre, og i hvilke tilfælde man ikke kan forsikre. Den sidste kategori falder skovene jo ind under. Man kan ikke forsikre en skov mod et stormfald, lige så lidt som man kan forsikre på en lang række andre områder, hvor man tidligere har lovgivet. Jeg tænker her på spørgsmålet om hjælp til tørkeramte landmænd; det er også et område, hvor man ikke kan forsikre, men hvor man har

[Landbrugsministeren.]

vedtaget at hjælpe ved en speciel lovgivning. Det er denne sondring, regeringen har måttet fastholde. Vi mener, at den er rimelig, og at det må være naturligt, at man forsikrer sig, hvor man kan, og det kunne man altså gøre i dette tilfælde.

Der er ikke tale om, at det er på grund af de reducerede reserver, man ikke vil udlåne de 2,7 mill. kr., det drejer sig om. Det er alene på grund af de principielle betænkkeligheder, jeg har nævnt, og jeg skal blot gentage, at nu må vi jo se på sagen i udvalget og afvente den behandling, sagen får dér.

Lysholt Hansen: Jeg vil gerne sige til det forslag, hr. Ib Thyregod stillede om, at man i stedet for en låneordning kunne tænke sig statsgaranti for lån til markedsrente, at det forstår jeg udmærket, fordi det imødekommer jo netop den indvending, som jeg var bange for var relevant, nemlig at det var for ikke at reducere den reserve — det nægter ministeren nu — som nu er skåret ned til 20 mill. kr. på finanslovsforslaget, og af hvilken der nu kun resterer 7 mill. kr.; at regeringen stiller sig afvisende over for det foreliggende lovforslag. Jeg vil gerne have lov at sige, at en statsgaranti selvfølgelig er en form for hjælp, men her er der en gruppe af mennesker, der er ramt meget hårdt, og det er jo ikke storfolk, det drejer sig om, det er små gartnere og frugtavlere og landmænd for hovedpartens vedkommende, i hvert fald på Falster, dem, jeg kender af dem, og for dem vil det være af den største, afgørende betydning, at man kan få netop et lån og til en rente, som i enhver henseende må være rimelig. En rente på 8 pct. er jo også for dem i en situation, hvor de i forvejen er meget hårdt trængt, en støtte i forhold til den markedsrente, der er i dag, på omkring ved de 10 pct. Vi mener derfor, at lånevejen er en god vej at følge. Det kan jo ikke nægtes, at når de selv skal klare de 25 pct., stilles der på forhånd store krav til mennesker, der ikke har haft indtægt i det år, der er gået, derfor kan vi give tilslutning til forslaget, og jeg håber, også af hensyn til dem, der skulle have støtten, at det kan gå igennem.

Nu siger landbrugsministeren, at det kunne den foregående regering jo have kla-

ret for længe siden. Landbrugsministeren ved jo udmærket, at det kunne den foregående regering ikke have klaret for længe siden; der har været en masse problemer med forsikringsselskaber og med andre for overhovedet at finde en afregningsform for dem, der havde forsikret, så der har ligget en masse problemer imellem. Det afgørende for os er, om man vil hænge sig i et princip eller ej. Dér rejste hr. Ib Thyregod det problem: hvor længe skal en afgørelse i finansudvalget være gældende? Skal den fortsætte at gælde, når den er vedtaget i 1947 eller indstillet i 1947? Jeg kan ikke forstå hr. Ib Thyregods indstilling her. For for mig at se er det sådan, at en afgørelse, der er truffet i finansudvalget, gælder kun lige indtil den dag, hvor folketinget beslutter noget andet. Den har ikke gyldighed en dag længere. Derfor er det selvfølgelig folketingets ret at beslutte i denne dag, at man vil støtte den gruppe af frugtavlere og gartnere og landmænd, som her er hårdt trængt, som trænger til hjælpen, som for visses vedkommende simpelt hen står i den situation, at hvis det ikke klares i løbet af meget kort tid, kan de ikke tilså til sommer, og flere af dem må regne med at gå fra deres brug. Derfor mener vi, at situationen er så akut for disse mennesker, at der bør hjælpes, og der bør hjælpes nu.

Ordføreren for forslagstillerne (Holger Hansen): Jeg har kun en enkelt bemærkning til hr. Kjær Rasmussen, der var inde på spørgsmålet om forsikringerne og mente, at disse haglskedeforsikringer havde været for dyre. Jeg tror nok, sagen er nogenlunde modsat, idet det jo viste sig nu, da der virkelig kom haglskade, at man ikke i disse kasser havde fået oparbejdet de reserver, som havde været ønskelige i denne situation. Årsagen hertil er naturligvis, at den haglskade, der her skete, var en katastrofe i forhold til de tidligere haglskader af langt mindre omfang, som de havde kendt til. Det er alene dette, synes jeg, der gør, at denne sag rejses på denne måde, at det er en ganske speciel situation. Siden da er præmierne for haglskedeforsikringerne kommet op, så det kan klodse. Det kan jeg berolige hr. Kjær Rasmussen med. Jeg tror altså ikke, der her er noget at bebrejde nogen i så henseende. Det er et tilfælde, at

[Holger Hansen.]

vi i så mange år, i generationer, har været forskånet for sådanne katastrofer, og det har ligesom givet disse haglskadeforsikringer mindre udbredelse, end rimeligt havde været.

Må jeg så sige til den tanke om statsgaranti, som jeg i øvrigt også har nævnt i fremsættelsestalen og i mit sidste indlæg, at det er naturligvis også drøftet blandt de medlemmer, der har fremsat dette forslag. Når vi veg tilbage for det og valgte dette lovforslag om lånevejen, skyldes det, at det efter vort skøn er en enklere vej at gå, og også, at hvis vi skal gå den vej at give den enkelte mulighed for at kunne låne i de private pengeinstitutter med statens garanti, så måtte dette betyde en genbelåningsret for de lokale pengeinstitutter i Nationalbanken, da vi nok må regne med, at den økonomiske situation også af denne grund i disse områder er af en sådan karakter, at det ville være overordentlig vanskeligt at klare selve finansieringsspørgsmålet.

I øvrigt vil jeg gerne takke de ordførere, der har givet tilslutning ved denne første behandling, og håbe på en hurtig gennemførelse af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om inddrivelse af skatter og afgifter til det offentlige m. m. (Inddrivelse af afgifter, som opkræves af toldvæsenet).

(Lovforslaget (nr. 84) findes i tillæg A. sp. 1705, fremsættelsen i tidenden sp. 1074).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Dette forslag går jo ud på at indføre en ordning, hvorefter udpantning for afgifter, der opkræves af toldvæsenet, kan foretages af en person bemyndiget dertil af toldvæsenet.

Ifølge fremsættelsestalen er formålet for det første at aflaste fogedretten for det betydelige antal udpantninger, der må forventes at følge i kølvandet af merværdiafgiftsloven, og for det andet at indføre en hurtigere og mere rationel inddrivelse af de oppebårne beløb.

Jeg har bemærket mig, at lovforslaget fremsattes af justitsministeren, men at det er finansministeren, der fastsætter de nærmere regler for udpantningsforretningernes foretagelse. Det er muligt, at denne ordning er rigtig, men jeg vil dog gerne have denne side af sagen belyst i et udvalg. Jeg synes nok, man kunne overveje, om ikke justitsministeren skal godkende indholdet af disse regler. For mig ville det være mere betryggende, om det var sådan.

I øvrigt kan jeg på mit partis vegne give tilsagn om en velvillig behandling af forslaget til hurtig gennemførelse.

Jørgen Jensen: Jeg skal ganske kort sige, at det konservative folkeparti kan tilslutte sig forslaget. Vi vil gerne arbejde med det i et udvalg.

Niels Jørgen Nielsen: I venstre finder vi det foreliggende lovforslag velbegrundet. Selv om det er merværdiafgiften, der har givet den direkte anledning til de foreslåede ændringer i lov om inddrivelse af skatter og afgifter til det offentlige, anser vi det for rigtigt og praktisk, at en udpantningsvirksomhed, der i forslaget foreslås henlagt under toldvæsenet, kommer til at omfatte alle de afgifter, der opkræves gennem toldvæsenet. Det vil formodentlig kunne medføre en rationalisering; når man hører om de udgifter, der er forbundet med de små fogedforretninger, synes en rationalisering at være mindst lige så påkrævet inden for dette område som andre steder.

Med de foreslåede lovændringer bevæger lovgivningen sig jo ind på et nyt område, eftersom toldvæsenet ikke hidtil har været tilkendt nogen udpantningsret. Forbilledet er jo den virksomhed, som udøves af de